

228381 - Vakıf malları satmak veya satın almak

Soru

İki şahıs, sahip oldukları varlıkların çoğunu Allah yolunda vakıf yaptılar. Ancak bir müddet sonra maddi sıkıntı çektikleri için vakfın bir bölümünü sattılar. Bu iki şahsın vefatından sonra mirasçıları vakfın bir bölümünü daha sattılar. Benim babam, söz konusu iki şahsın çocuklarından arazi satın alan bir kişiden bir miktar mülk aldı. Babam bu mülkü almakla günahkâr olur mu? Satın aldıktan sonra bu konuda şer'î hüküm nedir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi: Ömer bin Hattab Radiyallahu anhu sahip olduğu hurma bahçesini sadaka verme konusunda Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem ile istişare ettiğinde Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem bu mülkü vakfetmesini önerdi ve şöyle dedi: "Aslını sadaka olarak ver, bu durumda bu mülk satılmaz, hibe edilmez ve miras olarak bırakılmaz. Meyvesi ise infak edilir." (Buhari/2764, Muslim 1632) Muslim'in rivayetinde şöyle geçmektedir: (aslı satılmaz ve satın alınmaz). Şeyh Abdullah el Bessam Rahimehullah şöyle dedi: bu hadisten anlaşıldığına göre, vakfın mülkiyetini başkasına vermek gibi tasarruflarda bulunulamaz. Bilakis vakfeden kişinin talimatına ve vakıf amacına göre davranılır. (Teysir el Allam s. 535) bu hadise göre vakfı satın almak veya satmak caiz değildir.

Ebul Hasan el Mavardi Rahimehullah şöyle dedi: Alimlerin ittifakına göre vakfı satın almak geçersiz bir akit olup batıldır. (El havi 3/332)

İkincisi: Bir şahıs bir şeyi vakfettiği zaman o kişi vakfettiği şeyden mülkiyet hakkı sona erer.

Vakfettiği mülkü satamaz, hibe edemez ve miras olarak bırakamaz.

Aynı şekilde vakfeden kişi bu malvarlığına ihtiyaç duysa dahi vakıftan geri dönemez.

Daimi Fetva Kuruluna şöyle soruldu: bir adam bir araziyi mezarlık olsun diye vakfetti. Birkaç sene geçmesine rağmen içinde kimse gömülmedi. Vakfeden kişi emekli olduktan sonra ihtiyaçtan dolayı vakfettiği arazinin bir bölümünü veya hepsini geri almak istiyor, bu davranış caiz mi?

Cevap: Kişi arazi vakfından cayamaz. Çünkü bu arazi onun mülkiyetinden çıkmıştır. Vakıf amacı için kullanılması gerekir. Şayet bulunduğu bölgede mezarlık için ihtiyaç duyulursa sorun yoktur. Şayet ihtiyaç yoksa bu arazi satılır ve parası başka bölgede mezarlık alınmak suretiyle kullanılır. Bu işlem memlekette ilgili yetkililerin bilgisi dahilinde yapılacaktır. Bir kişinin emeklilikten sonra maddi durumu zayıf olması vakıftan caymaya sebep olamaz. Umarız sevabınız yüce Allah'tan alırsınız. Ve verdiğiniz şeyden daha hayırlı bir yer nasip eder. (Fetava Lecne Daime 16/96)

Üçüncüsü:

Her kim bir vakfa istila eder ve onu satarsa bu vakfı gasp etmiş olur. Bu kişi vakfın eski sahibi olsa dahi hüküm aynıdır. Bu duruma düşen kişi vakfı iade etmesi gerekir mümkün değilse vakfın mali değerini iade eder. Aynı şekilde kendisine satış, kira, hediye veya miras gibi nedenlerle intikal etmişse vakfı iade etmesi gerekir.

(10323) nolu sorunun cevabında açıklandığı gibi gasbeden kişi vesilesiyle kendilerine intikal edenlerin tümü gasbedilen malın sağlamlığından sorumludurlar. söz konusu mala her hangi bir zarar oluştuğunda gerekli tazminatı vermekle yükümlüdürler.

Sonuç olarak ikinci şahıs satın aldığı malın vakıf olduğunu öğrendiğinde bu vakfa olabilecek her olumsuzluktan sorumludur. Ancak ikinci kişi vakıf olduğunu bilmiyorsa bu durumda birinci kişinin sorumluluğu devam eder. (Fetava el Kubra İbn Teymiye 5/418)

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör
Şeyh Muhammed Salih el-Munecid

Bunun üzerine babanız satın aldığı arazinin işlemi geçersizdir. Onu mülk edinemez ve ondan faydalanamaz. Babanız satın aldığı kişiye iade etmesi ve ödediği ücreti geri alması gerekir ve vakıf, daha önce olduğu duruma getirilir.

En iyisini Allah bilir.